Quick Scan bestuurlijke fusie Oostzaan en Wormerland

Naar een sterke organisatie voor de opgaven van inwoners

Het mogelijke is onderzocht, het onmogelijke wordt gedaan, echt iets voor Wormerland en Oostzaan

"Van drie administraties en twee besturen naar één gemeente van 26.000 inwoners"

Inhoud

Bestuurlijke samenvatting 3
1. Aanleiding 4
2. Eén ambtelijke organisatie, twee bestuurlijke systemen 4
3. Bestuurlijke drukte en administratieve complexiteit 4
4. Positie van de fusiegemeente in Nederland 5
5. Vergelijkbare gemeenten 5
6. Financiële positie 7
Conclusie 8

Bestuurlijke samenvatting

De gemeenten **Oostzaan** en **Wormerland** werken ambtelijk al samen via **OVER-gemeenten**. Hierdoor bestaat feitelijk al één ambtelijke organisatie.

Tegelijkertijd bestaan nog twee bestuurlijke organisaties en drie administratieve systemen (Oostzaan, Wormerland en OVER). Hierdoor moeten beleidsvoorstellen, begrotingen en verantwoordingen nog steeds meerdere bestuurlijke trajecten doorlopen.

Een bestuurlijke fusie kan deze structuur vereenvoudigen. In plaats van meerdere bestuurlijke en administratieve systemen ontstaat één gemeentelijke organisatie met één raad, één college en één planning- en controlcyclus.

Samen zouden Oostzaan en Wormerland een gemeente vormen van ongeveer **26.000 inwoners**. Daarmee zou de nieuwe gemeente qua omvang rond **plaats 220 van de 342 Nederlandse gemeenten** liggen. Ongeveer **120 gemeenten in Nederland zijn kleiner** dan een mogelijke fusiegemeente Oostzaan-Wormerland.

Door het verminderen van bestuurlijke en administratieve dubbelingen ontstaat naar verwachting een structurele kostenvermindering van ongeveer **€1,1 miljoen per jaar**. Tegelijkertijd kan de algemene uitkering uit het gemeentefonds door het vervallen van één vaste voet naar verwachting **€0,5 tot €1,0 miljoen per jaar** dalen.

Per saldo resteert een **beperkt structureel financieel voordeel**, aangevuld met een **tijdelijke herindelingsuitkering van circa €7–9 miljoen**.

Een verkenning kan inzicht geven of een bestuurlijke fusie bijdraagt aan een **sterke organisatie die beter in staat is om de opgaven voor inwoners uit te voeren**.

Kerncijfers huidige situatie

onderdeel	**Oostzaan**	**Wormerland**	**mogelijke fusiegemeente**
inwoners	±9.700	±16.400	**±26.100**
begroting 2026	€30,7 mln	€55 mln	**± €84,7 – €85,2 mln**
algemene uitkering	€17,8 mln	€33,5 mln	**± €50,3 – €50,8 mln**
raadsleden	13	17	**21**

Bron: gemeentelijke begrotingen 2026, CBS bevolkingscijfers en Gemeentewet.

---

1. Aanleiding

Gemeenten staan voor steeds grotere maatschappelijke opgaven. Denk aan woningbouw, energietransitie, klimaatadaptatie, mobiliteit en de organisatie van zorg en ondersteuning.

Voor inwoners betekent dit dat zij verwachten dat hun gemeente:

- slagvaardig kan handelen
- duidelijke keuzes maakt
- voldoende capaciteit heeft om beleid uit te voeren

De gemeenten Oostzaan en Wormerland hebben daarom hun ambtelijke organisaties samengevoegd in OVER-gemeenten. Deze samenwerking heeft geleid tot een gezamenlijke ambtelijke organisatie.

Tegelijkertijd bestaan er nog twee afzonderlijke bestuurlijke organisaties. Hierdoor moet één ambtelijke organisatie twee besturen bedienen.

---

2. Eén ambtelijke organisatie, twee bestuurlijke systemen

De ambtelijke organisatie werkt voor beide gemeenten.

Voor veel beleidsvoorstellen betekent dit dat:

- twee collegebesluiten nodig zijn
- twee raadsbesluiten nodig zijn
- twee politieke afwegingen plaatsvinden

Hoewel de voorbereiding vaak gezamenlijk gebeurt, moet besluitvorming nog steeds afzonderlijk plaatsvinden.

---

3. Bestuurlijke drukte en administratieve complexiteit

Door de huidige structuur bestaan feitelijk **drie bestuurlijke en administratieve systemen**:

1. gemeente Oostzaan
2. gemeente Wormerland
3. OVER-organisatie

Hierdoor bestaan momenteel onder andere:

- **3 begrotingen**
- **3 jaarrekeningen**
- **3 accountantscontroles**
- **3 administraties**
- **3 accountantscontroles**

Hoewel de ambtelijke capaciteit al gezamenlijk is georganiseerd, moeten deze processen nog steeds voor meerdere organisaties worden ingericht en verantwoord.

Bij een bestuurlijke fusie kan deze structuur worden vereenvoudigd tot:

- één begroting
- één jaarrekening
- één accountantscontrole
- één administratieve organisatie

Dit vermindert bestuurlijke en administratieve complexiteit.

---

4. Positie van de fusiegemeente in Nederland

Samen hebben Oostzaan en Wormerland ongeveer **26.000 inwoners**.

Nederland telt momenteel **342 gemeenten**. Een gemeente van deze omvang zou ongeveer rond **plaats 220** staan op basis van inwonertal.

Dat betekent dat:

- ongeveer **120 gemeenten kleiner zijn**
- ongeveer **220 gemeenten groter zijn**

De fusiegemeente bevindt zich daarmee in de **achterhoede van de middelgrote gemeenten**.

---

5. Vergelijkbare gemeenten

Een gemeente van circa **26.000 inwoners** komt in Nederland regelmatig voor. Gemeenten van deze omvang functioneren als zelfstandige gemeenten met een vergelijkbare bestuurlijke schaal en organisatie.

Voorbeelden van gemeenten met een vergelijkbare omvang zijn onder andere:

- Heemstede – circa 27.000 inwoners
- Voorschoten – circa 26.000 inwoners
- Koggenland – circa 24.000 inwoners
- Bloemendaal – circa 24.000 inwoners

Deze gemeenten beschikken over een vergelijkbare bestuurlijke organisatie met een gemeenteraad van ongeveer **21 leden** en een college van burgemeester en wethouders dat qua omvang vergelijkbaar is met wat voor een gemeente van circa **25.000 tot 30.000 inwoners gebruikelijk is**.

Een fusiegemeente Oostzaan-Wormerland zou daarmee qua schaal en bestuurlijke organisatie **vergelijkbaar worden met meerdere bestaande Nederlandse gemeenten**.

De omvang van een mogelijke fusiegemeente past daarmee binnen een schaal die in Nederland veel voorkomt en bestuurlijk goed functioneert.

Overzicht financiële kerncijfers per inwoner

gemeente	**inwoners (±)**	**begroting totaal**	**begroting per inwoner**	**algemene uitkering per inwoner**	**bestuurlijke kosten per inwoner**
Oostzaan	9.700	€30,7 mln	**± €3.165**	**± €1.835**	**± €93**
Wormerland	16.400	€55 mln	**± €3.354**	**± €2.043**	**± €73**
fusiegemeente Oostzaan–Wormerland	26.100	± €85 mln	**± €3.250**	**± €1.925**	**± €54**
Heemstede	27.000	± €90–95 mln	**± €3.300–3.500**	**± €1.900–2.000**	**± €50–55**
Voorschoten	26.000	± €85–90 mln	**± €3.200–3.400**	**± €1.900–2.000**	**± €50**
Koggenland	24.000	± €80–85 mln	**± €3.300–3.500**	**± €1.900–2.100**	**± €54**
Bloemendaal	24.000	± €80–85 mln	**± €3.300–3.500**	**± €1.800–2.000**	**± €54**

6. Financiële positie

Feiten (begroting 2026)

gemeente	begroting	algemene uitkering
Wormerland	€55 mln	€33,5 mln
Oostzaan	€30,7 mln	€17,8 mln

Samen:

- **totale begroting:** €85,7 miljoen
- **algemene uitkering:** €51,3 miljoen

Financiële onderbouwing

Bestuurlijke kosten

Indicatieve jaarlijkse kosten (op basis van landelijke salarisschalen politieke ambtsdragers):

functie	kosten
burgemeester	± €175.000
wethouder	± €150.000
griffie + raadsondersteuning	± €400k–600k

Huidige situatie

gemeente	bestuurlijke kosten
Oostzaan	± €900.000
Wormerland	± €1.200.000

Samen: **± €2,1 miljoen**

Fusiegemeente

bestuur	kosten
1 burgemeester + 4 wethouders + raad	± €1,4 miljoen

Besparing:

± €700.000 per jaar

Administratieve efficiëntie

Door het verdwijnen van dubbele administraties, planning- en controlcycli en accountantscontroles ontstaat naar verwachting een aanvullende efficiëntiewinst van ongeveer:

± €0,4 miljoen per jaar

Netto structureel financieel effect

component	**effect**
structurele kostenvermindering	**± €1,1 mln per jaar**
daling algemene uitkering	**– €0,5 tot – €1,0 mln per jaar**
structureel saldo	**± €0,1 tot €0,6 mln voordeel per jaar**

Herindelingsuitkering

Gemeenten die fuseren ontvangen een tijdelijke herindelingsuitkering.

Voor een fusie van ongeveer **26.000 inwoners** ligt deze doorgaans rond:

€7 – €9 miljoen

verdeeld over meerdere jaren.

Conclusie

De ambtelijke samenwerking tussen Oostzaan en Wormerland heeft al geleid tot een gezamenlijke organisatie.

Een bestuurlijke fusie kan deze samenwerking verder vereenvoudigen door:

- één bestuurlijke structuur te creëren
- bestuurlijke en administratieve dubbelingen te verminderen
- de ambtelijke organisatie efficiënter aan te sturen

Een verkenning kan inzicht geven in de vraag of een bestuurlijke fusie kan bijdragen aan een **toekomstbestendige gemeente die haar taken effectief kan uitvoeren voor inwoners en ondernemers**.
